

ARTITYD

HANDLEDNING

ARTITYD - SYFTE

ARTityd erbjuder en unik serie program för elever i högstadiet och gymnasiet om konst i och ur ett samtidsperspektiv. Alla program i satsningen ARTityd har sin utgångspunkt i tydliga kopplingar till innehållet i Lgr 11 och Lgy 11. Genom att belysa samtidskonsten på ett lättbegripligt sätt och med ett tilltal direkt riktat till målgruppen, tillgängliggörs konsten och dess begrepp. ARTityd visar bredden av konst idag och hur man arbetar som konstnär i en modern kontext, men kopplar också tillbaka till konsthistorien och synliggör hur konst från en tid inspirerar och påverkar konst i en annan tid. ARTityd är ett kompletterande material för bildundervisningen som bidrar till att visualisera ord, begrepp och processer inom konsten.

OM ARTITYD - TRE OLIKA PROGRAMSERIER

Under den övergripande titeln ARTityd döljer sig tre programserier för tv och webb: ARTityd, ARTityd Ateljen och ARTityd Perspektiv.

ARTITYD

8 avsnitt x 30 minuter

Konstnärerna vi möter i serien undersöker sin samtid, och verkar i den utifrån sina uttryckssätt. Vi får följa dem genom deras arbetsprocesser - när de inspireras, planerar, skapar och gestaltar. Vi följer dem i ateljéerna, på museum, i gallerier och i andra sammanhang där konst utövas och finns, både nationellt och internationellt, och i möten med andra aktörer. Serien är en aktuell och angelägen resa genom konsten av idag och dess roll som uttrycksmedel i dagens samhälle. Den visar hur konsten och dess utövare vill väcka tankar om skapande och kommunikation med hjälp av visuell gestaltning.

Sirous Namazi är en svensk konstnär, vars arbeten främst rör sig inom **konceptkonst och minimalism**. I sin konst bearbetar han bland annat vardagliga föremål, utanförskap och identitet.

I programmet träffar Namazi elever på en skola och gör research inför ett konstverk. I sin ateljé skissar han på ett offentligt verk för Umeå tingsrätt. Han ringer på offerter, möter konsthantverkare som hjälper honom att tillverka delar till verket, han monterar verk och blir intervjuad av pressen. Vi får ta del av hans personliga historia genom hans arbete med verket TWELVE THIRTY som utgår från barndomsminnen då familjen flydde undan religiös förföljelse.

Frågeställningar i programmet handlar om hur vi minns och hur objekt kan förvrängas i minnet.

Kultivator Konstkollektiv grundades 2005 av konstnärerna Mathieu Vrijman, Malin Lindmark Vrijman och Marlene Lindmark tillsammans med bönderna Henric Stigeborn och Maria Lindmark. Projektet är ett experimentellt samarbete mellan **ekologiskt jordbruk och bildkonst**. I programmet följer vi Kultivator då de förbereder sig för en stor middag på Moderna Museet där många av råvarorna kommer från Kultivators gård på Öland. Särskilda toaletter ställs in under middagen och avföringen därifrån används sedan som gödsel på grödorna på gården.

Frågeställningar i programmet rör den nära relationen kollektivet har till sina kor och komposteringsprocessen.

Catti Brandelius är en **performanceartist och konstnär** utbildad på Konstfack i Stockholm och framförallt känd för sitt alter ego *Miss Universum*.

I programmet följer vi Brandelius när hon blir *Elitakrobaten* - en fysisk rollkaraktär inspirerad av den rumänska elitgymnasten Nadja Comaneci. Brandelius utmanar sin fysiska förmåga och frågar sig vad som är rimligt för den mänskliga kroppen att göra.

Frågeställningarna i programmet rör sig kring ålder, hur vi dömer andra människor, hur andra i vår omgivning har fördomar gentemot oss och vilka förväntningar vi har på oss.

Matti Kallioinen & Lisa Jonasson Matti Kallioinen är främst känd för sina **installations- och performanceverk**, inte sällan med sig själv i huvudrollen. Lisa Jonasson är utbildad vid Kungliga Konsthögskolan i Stockholm och ständigt sökande i sitt konstnärskap. Hon har gjort konst som **text-performance, screentryck och collage av pappersklipp**.

Tittaren får möta konstnärerna i deras vardagsliv. Från arbetet i den gemensamma studion, till förberedelser inför utställningar i skolor eller på tunnelbanestationer.

Frågeställningar i programmet rör bland annat vad som inspirerar konstnärerna, hur det kommer sig att de vill arbeta med konst, vad de vill förmedla och hur man förenar konstnärskap med vardagsliv.

Victor Marx är en **politisk arkitekt och konstnär** som driver arkitekt- och byggnationsföretaget Marx Arkitektur. Marx uppmärksammades i media 2009 då han tvingades sluta på Kungliga Konsthögskolan sedan ledningen tagit avstånd från hans examensprojekt, vilket gick ut på att placera två byggnader för hemlösa i Stockholm med syfte att ifrågasätta myndigheternas monopol på samhällsförbättring och kulturskapande. I programmet följer vi Marx då han arbetar med sina projekt. Frågeställningarna i programmet handlar om hur långt konstnären är villig att gå i sin konstaktivism och om hur hans konst tas emot av människor som möter den och vilka konsekvenser konsten får.

Maria Friberg arbetar med **fotografi och video** och undersöker begrepp som manlighet och grupptillhörighet. Själv beskriver Maria sina verk som ifrågasättande av makt, maskulinitet, identitet, genus, sociala hierarkier och människans relation till naturen. I programmet följer vi konstnären då hon hyr studio, castar medverkanden, letar material till sina verk, när hon ljussätter och regisserar samt efterarbetar sina bilder. Vi följer henne då hon möter köpare och beställare, är på mässan i Paris och utställning i London.

Frågeställningarna vi möter i programmet kretsar runt mansbilden.

Saadia Hussain är utbildad vid konstskola i Pakistan och vid Konstfack. Hon arbetar som **konstnär, konstnärlig ledare, konstpedagog och illustratör** med uppdrag åt bland andra Unicef, svenska PEN och Mångkulturellt Centrum i Fittja. Hon ansvarar för konstprojekt på olika orter med tonvikt på tillgänglighet, demokrati, delaktighet och yttrandefrihet.

I programmet möter vi Hussain när hon leder en workshop för ungdomar i Fittja, vi följer med henne till konstskolan i Pakistan, till ett projekt i Italien och till ett annat i Hallunda.

Frågeställningar vi möter i programmet handlar bland annat om den gemensamma konsten och hur man gör när man vill försörja sin familj genom konsten.

Graffiti och gatukonst är programmet där vi möter Emma Simu, graffitikonstnär, Dotse (Jonathan Salomonsson), mångkonstnär som balanserar mellan den lagliga och olagliga graffiti, samt konstnärerna Daniel Diaz, Pontus Rasmusson och Stefan Nilsson som driver företaget Klottrarna och erbjuder tjänster med rötterna i graffitikulturen.

I programmet möter vi Simu, som brinner för rätten att få måla laglig graffiti. Vi möter Dotse som skapar så fort han får chansen, men håller sig inom lagens ramar. Vi möter även företaget Klottrarna som skapar evenemang runt graffiti.

Frågeställningar vi möter i programmet är till exempel när klotter blir konst, vad konst är, varför man skapar konst illegalt, varför konst/klotter ska vara olagligt och hur det känns när någon begränsas i sitt konstnärliga utövande.

ARTITYD ATELJÉN

4 avsnitt x 8.30 minuter

I ARTityd ateljén får vi möta konstnärer på deras hemmaplan och se hur de arbetar för att få fram sina uttryck. Genom språk och skapande förklarar konstnärerna hur deras idéer blir verklighet och tittaren får följa processen i en konstnärs arbetes från start till slut. Vi ser hur de gestaltar sina uttryck för att förmedla ett budskap - från den första inspirationen, via skiss och idé, till teknik och praktiskt arbete med material.

MÅLERI

I programmet ser vi när Carl Hammond skissar fram sina målningar med blyertspulver och bomullsrondeller, hur han arbetar med komposition, detaljer och skärpa för att få fram hyperrealistiska målningar. Vidare möter vi Sigrid Sandström, vars måleri är geometriskt och abstrakt och arbetas fram med hjälp av trasor, tejp och borstar.

FOTOGRAFI

Vi möter fotokonstnären Ulf Lundin som studerar och filmar människor i ett kontorslandskap, när de arbetar och under deras vardagsrutiner. Dessutom får vi träffa Julia Peirone som är mest känd för sina porträttfotografier av tonårsflickor som fångats av kameran just när de inte har kontroll över sitt utseende.

SKULPTUR

Här får vi träffa Hanna Beling som bygger figurer av vax som hon sedan bearbetar på olika sätt. Vidare möter vi Thomas Karlsson som arbetar fram sina skulpturer i ett 3D-program likt en mönsterkonstruktör för att sedan skära till delar till sina wellpapp-skulpturer analogt.

GRAFFITI OCH STREETART

Vi följer med graffitikonstnären Linus "Yash" Lundin när han målar i Rågsved, vi ser hur han använder sig av rutnätsteknik för att överföra skisser på papper till stora väggmålningar. Graffitimålaren Emma "Emmilou" Simu sprayar ett porträtt av Laleh på favoritväggen i Märsta.

ARTITYD PERSPEKTIV

4 avsnitt x 8.30 minuter

I ARTityd perspektiv följer vi tre unga reportrar i deras möten med konsten på aktuella utställningar på museum, i gallerier och i andra sammanhang då de undersöker samtidskonsten ur ett historiskt perspektiv. På vilket sätt präglas konsten idag av konsten förr? Reportrarna möter konstnärer och tar reda på hur de inspirerats av konsthistorien. De träffar även konstexperter med vilka de samtalar om olika konstnärliga uttryck i samtidskonsten och om hur dessa möter tankar och idéer om identitet, tillhörighet, politik, globalisering och möten över kulturella gränser.

KONCEPTKONST

I programmet besöker reportrarna konstnären Meriç Algün Ringborg för att prata om hennes konst. De pratar med Ulf Eriksson, intendent på Moderna Museet om konceptkonst och tittar på konstnären On Kawara och samtalar om idén om konst och konsten som idén om konsten.

SELFIE/FOTO

Reportrarna har en fotosession med konstnären Ulf Lundin och diskuterar vad en selfie är och vad ett själv-

porträtt är, och vad som är skillnaden mellan dem två. De pratar med Ylva Hillström, intendent på Moderna Museet och tittar på viktiga självporträtt i museets samlingar.

POLITISK KONST

Vi får möta Victor Marx, politisk arkitekt, och vara med när han bygger fågelholkar åt hemlösa för att skapa situationer och mana till eftertanke. I en historisk tillbakablick tittar vi på politiska situationister och Ylva Hillström, intendent på Moderna Museet, berättar för oss om konstruktivismen och om vår tids mest berömda politiska konstnär, Ai Wei Wei.

SURREALISM

I programmet diskuterar Ulf Eriksson, intendent på Moderna Museet, surrealism med en av de unga reportrarna. En annan reporter träffar konstnären Meta Isæus-Berlin när hon berättar om sin surrealistiska konst.

SÅ HÄR KAN MAN ANVÄNDA ARTITYD

Här följer några tips och idéer kring hur man kan arbeta vidare med ARTityd, och de program som ingår, tillsammans med elever. Vi ger också förslag på vilka ämnen som passar att skapa samarbeten med kopplat till innehållet i ARTityd.

- I programmen prövar reportrarna att själva skapa konst inom olika genrer. Inspireras av dem och arbeta med uppgifter liknande dem i programmen. Se ett av de kortare avsnitten i klassrummet för att

väcka tankar och starta diskussioner. Använd de längre programmen som fördjupning inför uppgifter. På ur.se finns en klippfunktion som gör det enkelt att välja ut de delar av programmen som man vill använda.

- I tabellen har vi samlat teman som programmen berör så att du ser vilka program som med fördel kan användas ihop. Du finner symboler i rutorna på program där frågeställningarna berör liknande områden.

ARTITYD PERSPEKTIV	ARTITYD ATELJÉN	ARTITYD
Avsnitt: konceptkonst Frågan om idén om konsten och konsten som idé		Sirous Namazi – konceptkonst Hur vi minns och hur objekt kan förstärkas i minnet
Avsnitt: politisk konst Om konsten för att skapa situationer och för att väcka eftertanke.		Victor Marx – politisk arkitektur och konst Hur långt är konstnären beredd att gå i sin konstaktivism? Hur bemöts konsten av andra människor? Vilka konsekvenser följer med konsten? ●
Avsnitt: selfie/foto Vad är ett självporträtt? Vad är en selfie? Vad är skillnaden?	Fotografi Intimitet, makt, utmana gränser, närhet, sanning. Vad är ok, vad är inte?	Maria Friberg – fotografi och video Mansbilden ●
	Graffiti och street art Hur arbetar man tekniskt för att utföra en stor målning?	Graffiti och gatukonst När blir klotter konst? Vad är konst? Varför skapa konst illegalt? Varför ska konst/klotter vara olagligt? Hur känns det att bli begränsad i sitt konstnärliga skapande?
Avsnitt: surrealism Undermedvetet/omedvetet konstskapande	Målning Att se, förhandlingen mellan konstnären och duken.	
		Kultivator konstkollektiv – ekologiskt jordbruk och bildkonst Nära relation till kor och kompostering ●
	Fotografi Intimitet, makt, utmana gränser, närhet, sanning. Vad är ok, vad är inte?	Catti Brandelius – performance Ålder, hur vi dömer andra människor, hur andra i vår omgivning har fördomar gentemot oss och vilka förväntningar vi har på oss.
	Skulptur Hur man inspireras, hur man för över digitala skisser till verkligheten	Matti Kallioinen & Lisa Jonasson – performance, textperformance, installation, screentryck, collage Vad som inspirerar konstnärerna, hur det kommer sig att de vill arbeta med konst, vad de vill förmedla och hur man förenar konstnärskapet med det vardagliga livet. ■
Avsnitt: politisk konst Om konsten för att skapa situationer och för att väcka eftertanke.		Saadia Hussein – konstnär och illustratör Den gemensamma konsten och hur man gör när man vill försörja sin familj genom konsten. ■

KONCEPTKONST

Samarbeta med andra ämnen: svenska, so, musik

- Arbeta med företeelser i samhället som du tycker kan belysas eller exemplifieras genom konsten. Kanske är det något du tycker är orättvist eller konstigt, kanske är det något du tror att andra inte tänker på så mycket, men som du har uppmärksammat. Kanske är det något från sociala medier eller som du har läst eller hört talas om. Försök att gestalta dina tankar med ord eller meningar som du sedan bearbetar i en bild. Eller gör ljudinstallationer som fångar en känsla eller en tanke eller som väcker en känsla hos andra.
- Försök att minnas något som påverkat dig starkt, ett tidigt minne, en känsla, ett konstverk eller liknande. Försök att fånga minnet med ord. Skriv ner orden på ett papper. Försök nu att stryka så många ord du kan utan att minnet försvinner och du tappar känslan av det. Bearbeta orden genom att jobba med typsnitt. Hitta ett passande typsnitt som förstärker minnet och känslan i det. Fundera härnäst över vilken layout du vill att orden ska ha så att sammanhanget förstärks ytterligare. I vilken kontext/medium ska orden stå? På ett vykort, i en bok, på ett skivomslag, som sms? Gör en utställning med orden. Förstår du andra vilken känsla du vill förmedla?

SELFIE/FOTO

Samarbeta med andra ämnen: slöjd, teknik, svenska

- Det finns olika typer av självporträtt; det finns rena porträtt som tavlor, det finns fotografiska porträtt, det finns monogram, det finns visitkort, det finns autobiografier och så vidare. Gör ett självporträtt eller en selfie i valfri uttrycksform. Vad vill du använda för att beskriva dig själv för andra? Finns det symboler du kan använda? Finns det tankar eller egenskaper du hellre sätter ord på?

- Traditionellt har monogram använts för att tryckas på tillhörigheter eller broderats in på föremål i hemmet. Hur ser ett modernt monogram ut? Kan du använda återbruk för att skapa ditt monogram?
- Måla eller fotografera ett självporträtt. Låtsas att du levde för länge sedan, innan kamera fanns tillgängligt för alla. Tänk dig att detta är det enda porträtt som kommer att finnas av dig. Hur skulle du då vilja se ut i bilden? Fundera över bakgrund, rekvizita, eventuella symboler med mera och försök att få med det i självporträttet. Hur kan saker och material förstärka bilden? Väljer du att måla eller fotografera? Färg eller svartvitt?
- Jämför med hur bilden skulle se ut om det i stället var en selfie du tog. Vad skulle skillnaden bli?

POLITISK KONST

Samarbeta med andra ämnen: so, svenska, slöjd, no

- Fundera över stadsbilden i din närmiljö. Gå ut i omgivningarna och försök känna efter hur de olika miljöerna påverkar din sinnesstämning och dina känslor. Vad finns det för platser för möten mellan människor i närmiljön? Finns det icke-platser – platser som inte används eller som folk undviker? Hur skulle stadsbilden kunna användas i ett konstnärligt sammanhang för att skapa situationer och leda till eftertanke? Hur skulle du vilja förändra stadsbilden så att miljöerna i den kan utnyttjas av alla dess medborgare? Bygg modeller över hur man skulle kunna använda miljön. Titta på kartor över stadsdelen. Stämmer bilden du får från kartan med bilden du får från samhället när du är ute i det?
- Undersök koncepten Urban Gardening och Urban Knitting. Hur har de rörelserna arbetat med stadsmiljön för att göra den mjukare?
- Följ i Victor Marx spår och bygg miniatyr-fågelholkar till hemlösa och placera ut på en karta i skolans

närmiljö. Var skulle fågelholkarna kunna stå i verkligheten? Hur tänker och resonerar ni?

SURREALISM

Samarbeta med andra ämnen: musik, språk

- Ta avstamp i dina egna drömmar. Hur skulle du välja att gestalta dem? Om du inte minns dina drömmar, hur skulle du gestalta dina känslor eller ditt inre? Måla eller skulptera, eller gör ett assemblage eller en installation och försök att fånga drömmen eller känslan. Kan du förstärka den ytterligare med till exempel ljud eller språk? Surrealismen strävade efter ett slags automatism för att man istället skulle komma i kontakt med sitt undermedvetna eller omedvetna. Försök att inte tänka efter så mycket när du skissar på projektet, utan försök låta konstverket "komma till dig". Diskutera om det fungerar. Vad behöver du göra för att koppla bort medvetna tankar?
- Sätt på lugn eller avkopplande musik i bakgrunden. Teckna med blyerts eller färgpenna din omedelbara stream of consciousness. Försök att inte tänka efter för mycket utan låt ditt undermedvetna föra handen över pappret och teckna det den känner för. Bearbeta områden du vill förstärka, lämna andra. Försök att täcka hela pappret och att inte sudda. Låt andra se det du gjort efteråt och berätta för dig vad de ser. Kan de tyda ditt undermedvetna?

ARTITYD ATELJÉN

MÅLNING

- Experimentera med måleri genom att försöka tillföra/ta bort textur. Vad händer med måleriet när man målar laserande/pastost? Hur kan du göra för att få olika texturer och ytor?
- Prova att arbeta i lager för att bygga upp en riktigt realistisk bild. Be din lärare och dina kamrater om feedback om hur du kan göra din bild ännu mer realistisk. Arbeta med ett litet område i taget av bilden, men ta ett steg tillbaka emellanåt för att se hela bilden.
- Måla ett landskap. Använd maskeringstejp för att skärma av ytor. Använd olika textur och teknik för de olika delarna av landskapet, t.ex. laserande för hav, pastost för skog, använd en duk eller svamp för gräs/åkrar etc. Hur blev bilden? Hade det blivit annorlunda om du inte använt olika tekniker för de olika ytorna? Vad har texturerna medfört till bilden?

SKULPTUR

- Prova att skulptera i olika tekniker. I programmet använder Hanna Beling adderande teknik när hon tar lite vax i taget och bygger upp sin skulptur, prova du med. Prova sedan subtraherande teknik så att du börjar med ett stycke och tar bort för att få fram din skulptur. Vilken av teknikerna föredrar du?
- Gör en skulptur av ett djur med hjälp av assemblage. Fokusera på återbruk och använd bara återanvänt material till skulpturen. Välj en av följande in-

gångar till skulpturen; antingen väljer du material till skulpturen utifrån vad som passar till det djur du valt eller också väljer du vilket djur du vill avbilda utifrån det material du valt.

FOTOGRAFI

- Gör några olika projekt där du prövar att fotografera både dokumentärt och riggat. Hur skiljer sig de olika fotografi-formerna åt? Vad kan man göra/inte göra i de olika stilarna? Var det någon av formerna som fick dig att känna dig mer fri än den andra? Eller begränsad? Diskutera era upplevelser och om ni upplevde de två sätten olika vad kan det bero på?
- Gör en dokumentär fotografi-berättelse där du fotograferar dina fötter under en dag. Välj själv om du vill att berättelsen ska vara i svartvitt eller i färg. Talar dina bilder av dina fötter för sig själv eller skulle din berättelse behöva kompletteras med något annat uttryckssätt?

GRAFFITTI OCH STREET ART

- Arbeta med rutnätsteknik och gör om en liten skiss till en stor bild. Gör en färgbild och arbeta fram den med highlights först för att sedan lägga till skuggorna. Prova att skriva graffitti-bokstäver. Hur skiljer de sig från vanliga bokstäver?

- Prova egen spraymålning genom att använda schabloner som du skär ut från skisser och/eller maskeringstejp. Spraya med hjälp av sugrör och vattenfärg på ett stort papper som du spänt på väggen.